

maalet om indenlandsk Industri, og hvis man overhovedet skulde gaa til Forsøg paa at indvinde større Indtægt for Staten ad denne Vej, vilde der vist være andre Maader, som vilde være at foretrække, og som der kunde henpeges paa, end netop en Toldforhøjelse. Men paa nærværende Tidspunkt at gaa til en Monopolisering paa en eller anden Maade, at forsøge paa at føre et Lovforslag desangaaende igennem i Rigsdagen i indeværende Samling anser jeg for lige saa urimeligt som overhovedet at komme ind paa en Forhandling om almindelig Toldforhøjelse. Jeg har ogsaa hørt nævne, at man skulde gaa til en almindelig Toldforhøjelse med en vis Procent for alle Indførselsartikler. Jeg tror, at sligt vilde være lige saa uigennemførligt — det vilde desuden kræve overordentlig mange Overvejelser og Undersøgelser, inden man turde gaa med dertil — som dette at forøge Afgiften paa en enkelt Artikel for derved at bringe Indtægt til Veje.

Jeg har altsaa i mine Betragtninger maattet afvise Muligheden af at fremsætte Lovforslag om en Forhøjelse af de indirekte Afgifter baade af Hensyn til de politiske og de tekniske Vanskeligheder, der kunde være forbundne dermed — jeg skal ogsaa pege paa, at vi jo skal have et Toldlovgennemsyn om 1½ Aar —, og endnu mere af Hensyn til den almindelige Befolkning. Jeg vilde da ikke vove i dette Øjeblik at fremsætte Forslag til en Lov, hvorved en Artikel skulde blive fordyret for den almindelige Befolkning. Saa kan jeg tænke mig, at den Betragtning har kunnet komme op, og den har vel ogsaa været gjort gældende i Pressen og andetsteds, at man paa et eller andet Tidspunkt kunde være gaaet til en Udførselstold, og jeg skal ikke nægte, at lige da Verdenskrigen udbrød, var ogsaa den Tanke oppe i Finansministeriet, om man for at skaffe Staten den fornødne Indtægt skulde gaa til et hos os saa ukendt og voldsomt Middel som dette, men det var under Trykket af, at man paa den Tid kunde frygte, at Toldindtægterne pludselig veg i overordentlig høj Grad, ja endog helt forsvandt, nemlig hvis den Tilstand, der var til Stede i August og delvis i September, vedvarede. Hvis vore Toldindtægter var gaaet tilbage i kendelig Grad, vil jeg ikke sige, at dette Spørgsmaal ikke kunde være kommet op, om man ikke for at skaffe Staten en forøget Indtægt, hvis vi truedes om ikke ligefrem med Ruin saa dog med en

højest ulykkelig Tilstand, maatte gaa til et saa overordentligt Middel, som dette var. Men jeg vil atter spørge, om nogen Rigsdagsmand for Alvor tror, at det vilde været rigtigt at paalægge en Udførselstold paa vore Landbrugsprodukter — og saadanne maatte Toldpaalæget gælde — altsaa paa Smør, Flæsk og Æg, i samme Øjeblik, som vi i de forløbne 7 Maaneder har lært og vel ingen Sinde har lært det bedre, hvor meget denne Udførsel har at sige for Staten. Tror man virkelig, at det da hayde været rigtigt og rimeligt for danske Rigsdagsmænd at debattere det Spørgsmaal, om vi skulde fordyre vore Udførselsartikler ved at paalægge en Told, som enten Producenterne maatte bære, eller som man maatte søge at vælte over paa Modtagerne? Jeg tror det ikke.

Jeg kunde endnu tænke mig, at et eller andet Medlem eller maaske snarere en eller anden Borger udenfor Rigsdagen kunde tænke, at de Heste, som har spillet saa stor en Rolle, ja en større Rolle, end fornødent var, saavel i Omtale som i Pressen, igen kunde komme til at ride rundt i vore Betragtninger. Jeg maa da sige, at der er vel ingen her, der for Alvor kan mene, at man, da Krigen udbrød, og da Hesteudførselen fra Landet begyndte, øjeblikkelig skulde have styrtet til at lægge Told paa disse Heste ud fra den Opfattelse, at det kunde blive en særlig god Indtægt for Staten. Og da denne Udførsel antog noget større Dimensioner, og der derved kom Penge ind i Landet, hvad jeg tør sige, vi har haft god Brug for, vilde det dog have været ret urimeligt, om man midt under denne Udførsel havde betonet dens Styrke eller Mængde, hvad man vil kalde det, og sagt: Her er et Objekt, som man bør lægge Told paa for at skaffe Staten større Indtægter, og det paa samme Tid, som Regeringen maatte overveje, om det overhovedet ikke vilde være rigtigt at standse selve Udførselen. Men, som sagt, saadanne Spørgsmaal rejses snarere i andres Tanker end i Rigsdagsmænds. Rigsdagsmænd plejer at overveje den Slags Ting fra alle Sider, medens de, som ikke er vant til at have med politiske Overvejelser at gøre, let kommer til at behandle Spørgsmaal fra en enkelt Side, f. Eks. fra Misundelsens Side. Saadanne Borgere kan have ment, at der dør var et Objekt, som det var passende at lægge Udførselstold paa, fordi der skal være tjent særlig store Summer ved denne Handel.

Jeg har altsaa vel ved Begyndelsen af